

החלטה של ועדת האתיקה
בענין החזקת מניות ואיסור כהונה כדירקטור בחברה עסקית

מיום כ"ה בסיון התשס"ט – 17 ביוני 2009

חבר הכנסת לא יכהן כדירקטור בחברה עסקית * במקרים מסויימים יתבקש למכור את עסקיו או למסור אותם לנאמנות עיוורת בדומה לשרים * לא יתן הוראות ולא יקבל מידע על ניהול החברה * לעיתים אין די גם במגבלות אלה כדי למנוע ניגוד עניינים

1. בשל פניה של חבר כנסת אשר ביקש את הנחיית ועדת האתיקה בענין החזקת מניות של חברות עסקיות, התקיים דיון עקרוני בוועדה בשאלת החשש לניגוד עניינים שעלול להיווצר בשל החזקה של אחוזים משמעותיים ממניות של חברה, או בשל כהונתו של חבר הכנסת כדירקטור.
נוכח הנתונים שהציג חבר הכנסת, החליטה הוועדה להנחותו להעביר את החזקותיו בחברות אלו לנאמנות עיוורת.
שרים מחוייבים להעביר את מניותיהם לנאמנות עיוורת. ועדת האתיקה סבורה שבמקרים מסויימים מדובר בכלי שגם על חברי כנסת לאמץ, אם כי לעיתים אין בו די.
לפיכך, החליטה הוועדה לפרט בפני כלל חברי הכנסת את הנחיותיה בענין זה, כמפורט להלן.
2. סעיף 13א(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, קובע כי "חבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף".
סעיף 13א(ג) מחריג מגדר איסור זה "החזקה בלבד של מניות בתאגיד". יחד עם זאת, קובע סעיף 13א(ב), כי "חבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, לרבות עיסוק המותר לפי סעיף קטן (ג), אף שלא בתמורה, אם יש בעיסוק... פגיעה בכבוד הכנסת, במעמדו כחבר הכנסת או בחובותיו כחבר הכנסת" או "אפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק הנוסף לבין תפקידו כחבר הכנסת".
3. ועדת האתיקה סבורה שכאשר חבר הכנסת הוא "בעל שליטה" או "בעל ענין" בחברה עסקית, כהגדרתם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, והוא מחזיק באחוזים משמעותיים ממניות של חברה מסויימת או שיש לו זכויות ניהוליות בה, נוצר חשש כי החזקת המניות גוררת עימה עיסוק בענייני החברה, שהוא בגדר עיסוק נוסף אסור.
כמו כן, במקרה זה עולה החשש לניגוד עניינים. זאת, בניגוד למצב שאליו כיוון המחוקק כשהתיר "החזקה **בלבד** של מניות בתאגיד", בו חבר הכנסת מחזיק תיק מניות מבוזר המורכב ממניות של מגוון חברות שונות, כאשר החזקותיו בכל אחת מן החברות זניחה ואינה מקימה לו זכות שליטה או ניהול.
4. בנוסף, ועדת האתיקה סבורה כי בכהונת חבר הכנסת כדירקטור של חברה עסקית, אף שלא בתמורה, יש משום עיסוק נוסף אסור, הן בשל הפגיעה האפשרית בכבוד הכנסת, במעמדו כחבר הכנסת ובחובותיו כחבר הכנסת, והן בשל החשש לניגוד עניינים בין כהונתו של חבר הכנסת כדירקטור לבין תפקידו כחבר הכנסת.
זאת, בניגוד לכהונת חבר הכנסת, שלא בתמורה, במועצת מנהלים של גופים ציבוריים. כהונה זו מהווה לעיתים חלק משליחותו הציבורית של חבר הכנסת, ועל כן היא מותרת בכפוף למגבלות המפורטות בהחלטת ועדת האתיקה בענין כהונת חברי הכנסת במוסדות וגופים ציבוריים מיום כ"ט בכסלו התשנ"ז (10 בדצמבר 1996).

5. לפיכך, ועדת האתיקה קובעת כך :

א. חבר הכנסת לא יכהן כדירקטור של חברה עסקית, אף שלא בתמורה. האיסור חל גם אם חבר הכנסת אינו מחזיק במניותיה של החברה.

ב. חבר הכנסת לא יהיה "בעל שליטה" בחברה עסקית. חבר הכנסת שהיה "בעל שליטה" בחברה עסקית (כגון שהחזיק בחמישים אחוזים או יותר ממניותיה) לפני תחילת כהונתו, ימכור את המניות לאדם שאיננו קרובו תוך שישה חודשים מיום תחילת כהונתו [או תוך שישה חודשים מיום פרסום החלטה זו, לפי המאוחר], או יחזיר את החברה לאדם שאיננו קרובו תמורת דמי-חכירה קבועים מראש לכל תקופת כהונתו כחבר הכנסת. דמי-חכירה לא יהיו תלויים בהכנסות החברה.

ג. חבר הכנסת לא יהיה "בעל ענין" בחברה עסקית. חבר הכנסת שהיה "בעל ענין" בחברה עסקית (כגון שהחזיק בחמישה אחוזים או יותר ממניותיה, או שהיה בעל זכות למנות דירקטור) לפני תחילת כהונתו, ימכור את המניות לאדם שאיננו קרובו תוך שישה חודשים מיום תחילת כהונתו [או תוך שישה חודשים מיום פרסום החלטה זו, לפי המאוחר], או ימסור את המניות לחברת נאמנות ציבורית ובלתי תלויה, אשר תחזיק ותנהל את תיק המניות בדרך של "נאמנות עיוורת" עד לתום תקופת כהונתו של חבר הכנסת. במשך תקופת הנאמנות, חבר הכנסת לא ייתן לחברת הנאמנות כל הוראות בקשר למכירה או קניה של מניה מסויימת או לאופן ניהולן של החברות, ולא יקבל מחברת הנאמנות כל מידע, למעט מידע אודות השווי של כלל מניותיו, הרווח הכללי שמומש, והמס ששולם בגין רווח זה.

6. החכרת החברה או מסירת מניותיה לנאמנות עיוורת נועדה להפחית את עצמת ניגוד העניינים, ולאפשר לחבר הכנסת להתמקד אך ורק בעיסוקיו הציבוריים ולא בניהול עסקיו.

יחד עם זאת, ועדת האתיקה מצאה לנכון להדגיש כי יש מקרים יחודיים, שבהם גם אחרי ביצוע פעולות אלו, עדיין עלול להיווצר חשש לניגוד עניינים. כך, לדוגמה, אם בבעלות חבר הכנסת אחוזים ניכרים מחברות אשר תופסות חלק משמעותי מנתח השוק הארצי בתחום מסויים, הרי שיייתכן שהוא עלול להמצא באותו תחום בניגוד עניינים, גם לאחר החכרת חברותיו או מסירת מניותיו לנאמנות עיוורת. במקרים יחודיים אלו, על חבר הכנסת לפנות לוועדת האתיקה לשם קבלת הנחיות אישיות כיצד להימנע מניגוד עניינים במסגרת תפקידיו השונים כחבר הכנסת.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.